Р Е Ш Е Н И Е
№ 6173

гр. София, 21.02.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, **Второ отделение 40 състав,** в публично заседание на 23.01.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Диляна Николова

при участието на секретаря Елица Делчева и при участието на прокурора Десислава Кайнакчиева, като разгледа дело номер **10961** по описа за **2022** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.203 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ вр. чл.1, ал.2 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/.

Образувано е по искова молба на А. Н. Ц. и Ю. П. Ц., подадена чрез адв.А. Ч. и адв.Х. Н., с която срещу Министерство на здравеопазването /уточнение, направено с молба, постъпила по делото на 20.08.2024г./ и Изпълнителна агенция „Медицински надзор" са предявени искове с правно основание чл.1, ал.1 ЗОДОВ за присъждане на сумата в размер на 300 000 лева, представляваща обезщетение на ищците за причинените им неимуществени вреди от осъществената спрямо сина им А. Ю. П. дискриминация под формата на „тормоз" по см. на § 1, т.1 от Допълнителните разпоредби на Закона за защита от дискриминация за периода от 20.03.2018г. до 12.10.2022г. /уточнителна молба от 15.07.2024г./, ведно със законната лихва върху присъденото обезщетение, считано от датата на нарушението до окончателното изплащане на сумата. Претенцията се основава на Решение № 474/29.09.2022г. на Комисията за защита от дискриминация /КЗД/, влязло в сила на 27.06.2024г., с което административният орган е установил нарушение на ЗЗДискр, извършено от длъжностни лица на двамата ответници като е дал съответните предписания.

От фактическа страна в исковата молба се излага, че от 5-годишна възраст синът на ищците страда от хронично прогресивно заболяване на белите дробове, което води до белодробна недостатъчност – кистозна фиброза /муковисцидоза/. До 2017г.

заболяването било контролирано с медикаменти, но тогава състоянието му започнало да се влошава. През м.януари 2018г. лекарите преценили, че занапред единственото възможно животоспасяващо лечение е белодробна трансплантация, в потвърждение на което представят два броя епикризи от „А. С. К. – Болница Т.". С писмо вх.№ 42-06-23/01.03.2018г. в Изпълнителната агенция по трансплантации към Министерство на здравеопазването, от УМБАЛ „Св.Екатерина" ЕАД било направено предложение за включване на А. в служебния регистър на нуждаещите се от донор за трансплантация на бял дроб или т.нар. „листа на чакащите". Тъй като в България трансплантации на бял дроб не се извършват, всички пациенти, нуждаещи се от това лечение били насочвани към Университетската болница във В., А.. Това била единствената болница, която по силата на двустранно споразумение приемала да включва българи в австрийската „листа на чакащи" и да извършва белодробна трансплантация на български граждани. Към този момент именно Изпълнителната агенция по трансплантации, чийто правоприемник е вторият ответник, била органът, който е нормативно овластен да организира и координира всички дейности, свързани с извършването на трансплантации. Дейностите по европейско сътрудничество в областта на трансплантациите към този момент се осъществявала на основа на сключено през м.декември 2013г. двустранно споразумение между Република България и Фондация „Евротрансплант И." – международна организация с нестопанска цел, която действа като посредник между донор и реципиент на европейско ниво. Ф. била сключила такива споразумения и с други европейски държави с цел да се гарантира, че органите, за които не може да се намери подходящ реципиент в националната държава ще бъдат предложени на подходящ такъв в друга европейска държава. Тъй като обаче за пълноправното членство било необходимо България да осигурява толкова донори, колкото реципиенти са подадени, на което изискване страната ни не могла да отговори, се наложило намирането на алтернатива и след двугодишни преговори на 24.04.2015г. било сключено споразумение за съвместна дейност между Медицинския университет във В. и Изпълнителната агенция по трансплантации с цел осигуряване на трансплантация на бял дроб на нуждаещи се български пациенти. Това двустранно споразумение било сключено за срок от две години и в рамките на действащото споразумение между България и Фондация „Евротрансплант И.". Съответно срокът му изтекъл на 24.04.2017г. В периода, за който действало успешно били трансплантирани 7 българи, а двама били включени в листата на чакащите във В.. За всички тези пациенти било заплащано на В. клиника от Комисията за лечение в чужбина към Министерство на здравеопазването, като условие за включване на даден пациент в листата на чакащите било заплащането на депозит. Без заплащането му той не бил включван, нито се търсел подходящ донор.

С оглед това, за да не губи ценно време, А. веднага подал в Комисията за лечение в чужбина Заявление вх.№ 95-00-14/20.03.2018г. за финансиране извършването на необходимата му белодробна трансплантация. Преписката била разгледана от националните консултанти по пневмология и фтизиатрия проф.К. К. и доц.Д. Османлиев, които изразили становище, че пациентът е показан за белодробна трансплантация, която обаче не може да бъде извършена в България. На извънредно заседание на Комисията за лечение в чужбина, проведено на 12.04.2018г. било взето „принципно положително решение" за финансиране на процедурата в чужбина. Според разпоредбата на чл.26а, ал.3 от Наредба № 12/2011г. за условията и реда за

заплащане на лечение на български граждани в чужбина, при постановяване на такова решение административната преписка спира до получаване на няколко оферти от различни клиники или за да получи необходимото финансиране от държавата лицето не следва да предприема други действия, още повече, че А. получил уверение от Министерство на здравеопазването чрез Изпълнителната агенция по трансплантации, че съвсем скоро ще бъде подновено споразумението между българската държава и В. клиника. Докато чакал разрешение по случая неговото здравословно състояние се влошило прогресивно докато се стигнало до състояние да не може да диша самостоятелно. Наложило се да ползва кислороден апарат постоянно. Не можел да излиза, не му стигали силите да се движи, дори да поддържа елементарни хигиенни навици.

Последвали безкрайни месеци на прехвърляне на отговорността от една институция на друга, разменяли се книжа, но без резултат. Междувременно разпоредбата на чл.26а от наредбата, въвеждаща т.нар. „принципно положително решение" била отменена от Върховния административен съд като решението влязло в сила на 27.04.2018г. Започнали протести на пациенти и техни близки. Извършена била проверка на дейността на Изпълнителната агенция по трансплантации, при която било установено, че отговорни служители са били наясно, че срокът на споразумението с Медицинския университет във В. е изтекъл и че не може да се изпращат повече български пациенти. Нямало обаче никакви данни за предприети последващи действия по възобновяване на преговорите за подновяване на споразумението.

В очакване на разрешение по случая, на 13.10.2018г. А. починал в Болница „Л.".

Всички тези факти били установени по образуваната пред КЗД преписка и въз основа на тях комисията заключила, че е налице незаконосъобразно поведение, съставляващо дискриминация, с оглед което е постановено Решение № 474/29.09.2022г. С него компетентният административен орган установил дискриминация по признак „увреждане" под формата на „тормоз" по см. на § 1, т.1 ДР ЗЗДискр, както и нарушение на забраната по чл.6 и чл.37, ал.1 ЗЗДискр по признак „увреждане", попадащ в обхвата на защитата на чл.4, ал.1 с.з., осъществена чрез неизпълнение на задължения за предприемане на всички възможни и необходими мерки за постигане на целите на ЗЗдискр, в резултат на което на сина на ищците били причинени извънредни страдания и преждевременна мъчителна смърт като преди това му била отнета надеждата за получаване на навременна и адекватна помощ с оглед избягване влошаване на състоянието му и фаталния край. В качеството на „свързани лица" по см. на § 1, т.9 ДР ЗЗДискр ищците съприживели всичко това заедно със сина си, а след смъртта му преживели тежко неговата загуба. Именно свързаността им със сина им по смисъла на законовата разпоредба, както и в биологичното и житейско измерение на това понятие, според тях обуславят правния интерес от търсената защита по реда на ЗОДОВ, която намира своето основание и в чл.74, ал.2 ЗЗДискр.

В съдебно заседание исковете се поддържат от ищците лично и чрез адв.Ч. и адв.Н., които молят за уважаването им по съображенията, изложени в исковата молба и в писмена защита. В нея са мотивирани съображения за допустимост на предявените искове, обратно на възраженията на ответниците и прокуратурата, като се посочва, че ако тези възражения бъдат приети за основателни, то за ищците не остава друг ред за защита. Претендират присъждане на разноски по представен списък.

Ответникът Министерство на здравеопазването, чрез юрк.Л., в писмения отговор на исковата молба, мотивира съображения за недопустимост на предявените искове по

арг. от разпоредбата на чл.6, ал.1 ЗОДОВ, постановяваща, че правото на обезщетение за неимуществени вреди се наследява само ако е било предявено пред съд преди смъртта на увредения. Посочва, че в случая решението на КЗД има за свой адресат А. П., не и неговите родители, по чиято жалба е инициирано производството. Също така родителите на А. П. не били страна в административното производство, развило се между него и министерството по повод заявлението за подпомагане извършването на белодробна трансплантация. Въз основа на това заключава, че те не са активно легитимирани да предявят иска по чл.1, ал.1 ЗОДОВ, а доводите за правен интерес и процесуална легитимация, произтичащи от понятието „свързани лица" намира за неотносими. В условията на евентуалност мотивира съображения за неоснователност на предявените искове поради липса на пряка причинно-следствена връзка между незаконосъобразното бездействие и настъпването на вредите. Намира и че не е налице твърдяното незаконосъобразно бездействие, тъй като в медицинската документация се съдържат данни, че са били налице контраиндикации за извършване на белодробна трансплантация на А. П., а именно белодробна туберкулоза. Посочва и че от медицинските доказателства освен това се установяват сериозни съпътстващи заболявания – чернодробна цироза, портална хипертония, които дават основание на лекуващите лекари да приемат, че е налице необходимост от прецизиране показанията и противопоказанията за белодробна и чернодробна трансплантация. При обсъждането на казуса от КЗД и съдебните състави, разгледали жалбите срещу нейното решение, не били отчетени всички медицински фактори, като бил даден превес на липсата на действащо споразумение с Евротрансплант и неговото значение. Дори пациентът да бил включен в листата на чакащите, то възможна била последващата поява на обстоятелства, които изключват трансплантацията.

В съдебно заседание моли за отхвърляне на исковете като неоснователни и недоказани. Твърди, че е неглижирана медицинската страна на въпроса. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение. В писмено становище по същество на спора поддържа направеното възражение по допустимостта на исковете, в условията на евентуалност поддържа, че те са неоснователни.

Ответникът Изпълнителна агенция „Медицински надзор", в писмен отговор на исковата молба мотивира съображения за недопустимост на исковете поради липса на правен интерес и поради това, че ищците не са обосновали наличието на законовите предпоставки за възникването на солидарна отговорност между двамата ответници. В условията на евентуалност намира исковете за неоснователни и моли да бъдат отхвърлени. В съдебно заседание чрез адв.С. поддържа, че исковете са недоказани, тъй като по делото е останало неизяснено къде свършва чисто човешката трагедия и къде започва вредата върху физическото и психическото състояние на двамата ищци вследствие бездействието на държавата под една или друга форма. Поради това счита, че няма как да бъде определена реално вредата, причинена на ищците от ответните страни. Претендира разноски.

Софийска градска прокуратура чрез прокурор Кайнакчиева намира исковата молба за недопустима, тъй като е предявена от т.нар. свързани лица, а не от лицето, спрямо което е установена дискриминация. Ако се предявява в лично качество, съобразно уточнението от 28.11.2024г., то намира, че ищците нямат право да предявят иска, както е формулиран в исковата молба. Според нея квалификацията на иска е за непозволено увреждане по чл.45 и чл.49 ЗЗД и съответно е от компетентността на гражданския съд. В контекста на това намира исковата молба за нередовна.

Съдът, като се запозна с изложеното в исковата молба, становищата на страните и прецени събраните по делото доказателства, намира за установено следното от фактическа и правна страна:
Не е спорно между страните, че А. П., син на ищците, от 5-годишна възраст страда от заболяването муковисцидоза. Не е спорно и че към 2018г. здравословното му състояние е силно влошено, което е наложило нееднократен прием в „А. С. К. – Болница Т.”, за което свидетелстват приложените към исковата молба епикризи.
Не се спори между страните и относно обстоятелството, че от А. П. до председателя на Комисията за лечение в чужбина към Министерството на здравеопазването е подадено заявление вх.№ 95-00-14/20.03.2018г. за финансиране със средства от бюджета на МЗ на трансплантация на бял дроб, тъй като такава в Република България не се извършва, видно от доклад вх.№ 95-00-14/02.04.2018г. на доц.Д. Османлиев, национален консултант по пневмология и фтизиатрия. В същия доклад са посочени няколко лечебни заведения в чужбина, където се извършва трансплантация на бял дроб – едно във Великобритания, посочената по-горе Университетска клиника във В. и още едно лечебно заведение в А., определени от него като центрове с утвърдена репутация, с много добри резултати при белодробни трансплантации. По отношение прогнозната сума в доклада е посочено, че националният консултант не може да прецени, тъй като в повечето центрове, извършващи белодробни трансплантации, се изисква провеждане на място на всички необходими изследвания според съответен протокол, след което се взема решение за показания или противопоказания и кога да бъде извършена интервенцията. Въз основа на представената документация експертът заключава, че има показания А. П. да бъде включен в служебния регистър на ИАТ и да бъде насочен към някое от посочените лечебни заведения за оценка и решение за белодробна трансплантация. Мотивите за това решение са, че покрива критериите на Международното дружество за сърдечна и белодробна трансплантация при кистозна фиброза.
От представената епикриза от Болница „Л.” се потвърждава, че А. П. е починал на 13.10.2018г.
По жалба на ищците, в качеството им на наследници на А. Ю. П., пред Комисията за защита от дискриминация е образувано производство по преписка № 460/2020г. Ответни страни по преписката са министърът на здравеопазването и Изпълнителна агенция „Медицински надзор” /правоприемник на Изпълнителната агенция по трансплантации/. С Решение № 474/29.09.2022г. на Петчленен разширен заседателен състав, КЗД е установила на основание чл.65, ал.1 ЗЗДискр, че от ответната страна министъра на здравеопазването е извършено нарушение на чл.10 и чл.11 ЗЗДискр чрез неизпълнение на задълженията му за предприемане на всички възможни и необходими мерки за постигане целите на ЗЗДискр по отношение на А. П. – син на жалбоподателите А. Ц. и Ю. Ц., нарушение на чл.5 ЗЗДискр вр. § 1, т.1 ДР ЗЗДискр на основата на признак „увреждане”, както и нарушение на чл.37 ЗЗДискр. Със същото решение по отношение на Изпълнителна агенция „Медицински надзор”, представлявана от изпълнителния директор, комисията установява, на основание чл.65, ал.1 ЗЗДискр, че е извършено нарушение на чл.10 и чл.11 ЗЗДискр чрез неизпълнение на задълженията за предприемане на всички възможни и необходими мерки за постигане на целите на ЗЗДискр по отношение на А. П. – син на жалбоподателите А. Ц. и Ю. Ц., нарушение на чл.5 ЗЗДискр вр. § 1, т.1 ДР ЗЗДискр на основата на признак „увреждане”, както и нарушение на чл.37 ЗЗДискр. С оглед

установените нарушения на министъра на здравеопазването е предписано да предприема мерки, необходими за осъществяване на процедурата по белодробна трансплантация на български граждани в чужбина по начин, по който да се постигне своевременен и адекватен достъп до нужното им лечение с оглед съхраняване на собственото им здраве и живот. Задължително предписание със същото съдържание е отправено и към Изпълнителна агенция „Медицински надзор".

С Решение № 1469/07.03.2023г., постановено адм.д. № 10109/2022г. по описа на Административен съд София-град жалбите на министъра на здравеопазването и Изпълнителна агенция „Медицински надзор" срещу решението на КЗД са отхвърлени като неоснователни. Решението е оставено в сила с Решение № 7993/27.06.2024г., постановено по адм.д. № 4876/2023г. по описа на Върховния административен съд.

След постановяване на решението на КЗД /преди влизането му в сила/ ищците са сезирали съда с процесните искове, с които претендират присъждане на обезщетение за неимуществени вреди, причинени им от незаконосъобразно бездействие на органи и длъжностни лица на ответниците, изразяващо се в осъществена спрямо сина им А. П. дискриминация, установена с влязъл в сила административен акт. Ищците са квалифицирали исковете като такива с правно основание чл.74, ал.2 ЗЗДискр, вр. чл.1 ЗОДОВ, а себе си посочили като наследници на А. П. и свързани с него лица по см. на § 1, т.9 ДР ЗЗДискр.

Правната квалификация на иска не е част от задължителното съдържание на исковата молба, по арг. от чл.127, ал.1 ГПК. За да е редовна тя следва ищецът да изложи обстоятелствата, на които се основава искът и в какво се състои искането му. „...Ищецът не е длъжен да сочи претендираното от него правно естество на правото, т.е. да го квалифицира правно. ... И да даде такава квалификация, тя не обвързва съда, който е длъжен да я определи служебно." – „Българско гражданско процесуално право", проф. д-р Ж. С., Университетско издателство „Св.К. О.", 1994г., стр.197.

Предвид това, за квалификацията на процесните искове съдът съобрази следното:

Съгласно разпоредбата на чл.74, ал.1 ЗЗДискр, в случаите по раздел I всяко лице, претърпяло вреди от нарушение на права по този или по други закони, уреждащи равенство в третирането, може да предяви иск за обезщетение по общия ред срещу лицата и/или органите, причинили вредите. Според ал.2 на с.р. в случаите, когато вредите са причинени на граждани от незаконни актове, действия или бездействия на държавни органи и длъжностни лица, искът за обезщетение се предявява по реда на Закона за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани.

В редица случаи практиката е възприемала искове, аналогични на процесните, за допустими – така в Решение № 3124/05.03.2019г. по адм.д. № 5908/2018г., Решение № 11441 от 03.09.2020г. по адм. д. № 12748/2019г., Решение № 8105 от 26.07.2023г. по адм. д. № 7270/2021г., всички на III отд. на ВАС. За разлика от възприетото в тях, актуалната съдебна практика по въпроса /Решение № 4635 от 15.04.2024г. по адм. д. № 5655/2023г., V отд. на ВАС/ приема, че искът, подаден по реда на чл.74, ал.2 ЗЗДискр от наследници на починалото лице, спрямо което е установена дискриминация с влязъл в

сила административен акт, не подлежи на разглеждане по този ред и при съобразяване на Тълкувателно постановление № 1/16.01.2019г. по дело № 1/2016г. на Общото събрание на съдиите от ГКВКС и Първа и Втора колегия на ВАС и липсата на произнасяне в производство по чл.68 ЗЗДискр във връзка с АПК по отношение на наследниците, техните искови претенции за обезщетение за вреди, произтичащи от дискриминационно поведение подлежат на разглеждане по общия исков ред от районен съдия, а не по реда на АПК. С посоченото тълкувателно постановление се приема, че искът с правна квалификация чл.71, ал.1, т.3 ЗЗДискр - претенция за вреди от дискриминационно третиране, е подсъден на районния съд.
Случаят обаче не попада и в хипотезата, визирана в Тълкувателно постановление № 1/16.01.2019г. по дело № 1/2016г. на Общото събрание на съдиите от Гражданска колегия на Върховния касационен съд и от Първа и Втора колегия на Върховния административен съд, тъй като ищците не претендират обезщетение за вреди от осъществена спрямо тях дискриминация. В този случай искът би бил подсъден на общия съд по арг. от чл.71, ал.1, т.3 ЗЗДискр.
При тези факти, с оглед изложеното в исковата молба и направеното с нея искане – за присъждане на обезщетение за вреди, причинени от незаконосъобразно бездействие, представляващо акт на дискриминация, съдът с определението за насрочване на делото за разглеждане в открито съдебно заседание № 12126/17.07.2024г. е квалифицирал предявените искове с правно основание чл.1, ал.1 ЗОДОВ. Съгласно посочената разпоредба държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност, както и за вредите, причинени от действието на отменени като незаконосъобразни или обявени за нищожни подзаконови нормативни актове. Според ал.2 на чл.1 ЗОДОВ, исковете по ал.1 се разглеждат по реда, установен в АПК. Последният в чл.204 регламентира предпоставките за допустимост на иска за обезщетение като според ал.4, когато вредите се претендират от действие или бездействие неговата незаконосъобразност се установява от съда, пред който е предявен иска. Исковете са насочени срещу юридически лица, съответно срещу надлежни ответници по см. на чл.205, ал.1 АПК.
Въз основа на горното съдът приема, че исковете, с които е сезиран са допустими.
Неоснователно намира съдът възражението на ответника Министерство на здравеопазването за недопустимост на предявените искове с оглед разпоредбата на чл.6, ал.1 ЗОДОВ, съображения, за което са изложени в Определение № 26246/06.12.2024г. /л.154-155 по делото/. Още веднъж следва да се подчертае, че макар ищците да са посочили себе си като наследници на А. П., те не претендират присъждане на следващото се нему обезщетение, а претендират присъждане на обезщетение в лично качество за обезвреда на претърпените от тях самите негативни емоции.
Неоснователно намира съдът възражението за недопустимост и на другия ответник. Съгласно разпоредбата на чл.4, ал.2 ЗОДОВ, когато искът е

предявен срещу няколко ответници, те отговарят солидарно, т.е. това е въпрос, който не касае допустимостта на иска. Обратно на изложеното от адв.С., налице е и правен интерес от търсената защита, която отговаря на обезщетителната функция на отговорността на държавата по чл.1, ал.1 ЗОДОВ.
Разгледани по същество, исковете са частично основателни.
Както се посочи, съгласно разпоредбата на чл.1, ал.1 ЗОДОВ държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност, както и за вредите, причинени от действието на отменени като незаконосъобразни или обявени за нищожни подзаконови нормативни актове. Изведени от съдържанието на правната норма предпоставките за уважаване на исковата претенция, които следва да налице кумулативно са наличието на незаконосъобразен акт, действие или бездействие на административен орган или длъжностно лице при или по повод осъществяване на административна дейност, наличието на вреда – имуществена или неимуществена, която вреда да е пряка последица от незаконосъобразния административен акт, действие или бездействие. Отсъствието на която и да е от посочените предпоставки е основание за отхвърляне на исковата претенция.
В процесния случай се претендира обезщетение за причинени неимуществени вреди от незаконосъобразно бездействие на административни органи и длъжностни лица на двамата ответници, което бездействие съставлява дискриминационно третиране на сина на ищците.
Твърдяното противоправно поведение – незаконосъобразно бездействие, чрез което е осъществена дискриминация, е установено с влязъл в сила административен акт - Решение № 474/29.09.2022г. на Петчленен разширен заседателен състав на КЗД. Видно от мотивите на Решение № 7993/27.06.2024г., постановено по адм.д. № 4876/2023г. по описа на Върховния административен съд, с което е оставено в сила Решение № 1469/07.03.2023г., постановено адм.д. № 10109/2022г. по описа на Административен съд София-град, отхвърлящо жалбите на министъра на здравеопазването и Изпълнителна агенция „Медицински надзор” срещу решението на КЗД, „...от министъра на здравеопазването в качеството му на национален орган по политиките, координацията и контрола в здравеопазването в Република България, не са предприети каквито и да е навременни мерки и действия за възможността за извършване на трансплантация на А. П., чрез запитване до посочените от националните консултанти доц.Османлиев и проф.К. болници за възможностите за извършване на белодробна трансплантация, с което бездействие е допринесъл за застрашаване на здравето и живота на А. П., довело и до преждевременно настъпване на смъртта на български гражданин.”. Също така е прието за безспорно установено по делото, че „...Министърът на здравеопазването не провежда държавна политика в областта на трансплантацията и не осъществява реален контрол върху дейностите по опазване на здравето на гражданите и в частност контрол върху дейностите по трансплантация на органи.”, както и че „...Неизпълнението (независимо от

причините за това) на действащите законови норми по начин, който да гарантира реализирането на основните права на български граждани, страдащи от заболявания, налагащи извършването на белодробна трансплантация, закрепени в Конституцията на РБ и в международните договори, по които Република България е страна, има за последица и нарушение на чл.10 и чл.11 от ЗЗДискр от страна на министъра на здравеопазването. ... В качеството му на правно задължен субект по силата на чл.2 от Закона за здравето и по силата на чл.10 и чл.11 от ЗЗДискр министърът на здравеопазването е длъжен да предприеме мерки по смисъла на чл.7, ал.1, т.13 и т.14, когато това е необходимо за постигане на целите на този закон и това са мерки за превенция срещу дискриминация и изравняване възможностите за участие в обществения живот на уязвимите лица, нуждаещи се от особената държавна и обществена грижа.”. Обоснован е извод, че държавна политика в областта на трансплантациите липсва, налице са хаотични и ненавременни действия, водене на безкрайна кореспонденция, относно сключване на споразумения, неподновени такива и неизпълнени ангажименти по приетия План за действие на органно донорство и трансплантация на Европейската комисия и съгласно Директива 2010/53/ЕС и стартиран проект FOEDUS Joint Action за улесняване и ускоряване на трансграничния обмен на донорски органи между държавите – членки, за който министърът на здравеопазването, видно от доклад от 26.10.2018г. е изразил принципна подкрепа за участие на националния орган в многостранното международно споразумение за разпределение на органи.
Обобщено накратко специализираният административен орган е установил, че е налице забавено произнасяне по заявлението на А. П. за финансиране на лечението му в чужбина от Комисията за лечение в чужбина – консултативен орган към министъра на здравеопазването, срокът на сключеното двустранно споразумение между Република България и Университетската болница във В. е изтекъл през м.май 2017г. като не са предприети своевременни действия по подновяването му, Изпълнителната агенция по трансплантации – страна по двустранното споразумение с Фондация „Евротрансплант И.” не е заплатила своевременно ежегодната такса в размер на 1000 евро, поради което от 2016г. то няма действие и български граждани не могат да бъдат трансплантирани с органи от донори от други държави страни по споразумението, не са предприети действия за създаване условия за извършване на трансплантации на бял дроб в България – създаване на медицинска база и обучение на медицински екипи, с които бездействия е накърнено правото на живот и достъп до здравни услуги на А. П., като проявената спрямо него небрежност и неглижиране на правата му представляват дискриминация по чл.6 ЗЗДискр, чл.10 и чл.11 ЗЗДискр, тормоз по см. на чл.5 ЗЗДискр вр. § 1, т.1 ДР ЗЗДискр на основата на признак „увреждане”, както и нарушение на права по глава Втора, Раздел III, чл.37 ЗЗДискр спрямо починалия син на ищците. Касае се за бездействие по изпълнение на нормативно установени задължения за създаване, изпълнение и контролиране на организацията по трансплантиране на органи на нуждаещи се български граждани. Именно от това бездействие се твърди, че са причинени вредите, чието обезщетяване търсят ищците. Дали на конкретен пациент да бъде извършена конкретната трансплантация

решава медицинският екип, който ще извърши интервенцията в съответното лечебно заведение /установено от цитирания по-горе доклад по заявлението на А., изготвен от доц.Османлиев/, но в случая А. е бил изначално лишен от възможността да достигне до тези специалисти. Поради това въпросът дали е бил показан за извършване на трансплантация или са били налице контраиндикации е ирелевантен за спора и изключен от предмета на доказване, с оглед фактическото основание, на което се базира ищцовата претенция. Изследването на медицинската страна въпроса би имало отношение, ако вредите се претендираха от отказ за финансиране на лечение /трансплантация/ в чужбина, какъвто не е процесният случай.

Съдът е обвързан от констатациите и изводите, съдържащи се в решението на КЗД, поради което не следва повторно да установява в хода на настоящото производство осъществена ли е дискриминация спрямо сина на ищците или не, обратно на тезата, застъпена от юрк.Л. /протокол от с.з. на 23.01.2025г./, а следва единствено да прецени налице ли са причинени вреди на ищците, какви са те и съставляват ли пряка последица от нарушението, съответно да определи справедлив размер на обезщетението. Възприемането на обратната теза би означавало да се пререшi въпрос, вече разрешен с влязъл в сила съдебен акт.

Предвид изложеното съдът приема, че е налице първият елемент от фактическия състав на отговорността по чл.1, ал.1 ЗОДОВ.

По отношение твърдените вреди съдът намира следното:

Терминът вреди е легално установен предвид използването му в редица нормативни актове, но въпреки това за него липсва създадена нарочна дефиниция. Според трайното разбиране, наложило се в теорията и съдебната практика, вредите са последица от засягане на субективни права, на защитени от правото блага, които не са предмет на права, както и от накърняване на фактически отношения, които правото защитава. Вредата представлява смущение, накърняване или унищожаване на благата на човека, представляващи неговото имущество, права, телесна цялост и здраве, душевност и психическо състояние. Оттук и вредите традиционно се делят на имуществени и неимуществени като последните се изразяват в засягане на нематериални блага и личната сфера на правните субекти, обхващат последиците от засягането на личността и достойнството на пострадалия и неговото добро име в обществото, неговия емоционален живот, физическите и морални страдания, предизвикани от действия на други лица. Обезщетяването на неимуществени вреди има компенсаторна функция – да овъзмезди причинените вреди чрез техен паричен еквивалент, като предвид отсъствието на материален критерий размерът на обезщетението се определя по справедливост – чл.52 ЗЗД вр. § 1 ЗР ЗОДОВ. Според чл.52 ЗЗД размерът на обезщетението за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост, което понятие не е абстрактно, а е свързано с преценката на конкретни факти и обстоятелства. За да се прецени еквивалентният размер на обезщетението за неимуществените вреди, понесени от ищците следва да се съобрази интензитета на емоционалните болки и страдания, които те са претърпели и продължителността им във времето.

Безспорно в случая негативните емоционални преживявания за ищците са

започнали още с поставянето на диагнозата на сина им. Въпреки че заболяването е нелечимо, по техни думи, а и от представената медицинска документация се установява, че до 2017г. прилаганата медикаментозна терапия е давала положителен резултат, а именно заболяването е било контролирано, А. е имал социален живот, спортувал, ходел на работа, както се установи от показанията на свидетеля С. В.. През 2017г. настъпва регрес като в началото на 2018г. А. няколко пъти е приеман за лечение в „А. сити клиник – Болница Т.“ със силен задух, влошено общо състояние, възпалителни процеси. Налага се да диша посредством кислороден апарат. Още през 2017г. е насочен от МБАЛББ „Св.С.” към МБАЛ „Св.Е.” за преценка за включване за белодробна трансплантация. След влошаване на състоянието през 2018г. през м.март 2018г. /на 20.03.2018г./ А. подава заявление до Комисията за лечение в чужбина, тъй като този вид трансплантации не се извършват в България. От този момент до смъртта му на 13.10.2018г. А. и неговите родители са водили активна кореспонденция с компетентните власти. Ищците потърсили и други варианти да осигурят на сина си лечение в чужбина и конкретно В. като чрез съдействието на свой познат внасяли осигуровки по трудов договор за работа от дистанция с цел А. да придобие здравноосигурителни права и съответно да се възползва от здравната система на Република А. като бъде включен в австрийската листа на чакащите за трансплантация на бял дроб. По думите им се отказали от този вариант след като синът им получил уверение от служител на Министерство на здравеопазването, чиято самоличност остана неустановена, в проведен между двамата телефонен разговор, че въпросът ще бъде разрешен много скоро. Въпреки даденото обещание нищо не се случило и това според ищеца Ц. бил повратният момент, в който те „рухнали”. Загубили всякаква надежда, изпаднали в отчаяние, че са направили грешен избор като са се доверили на държавата. За това решение ищцата А. Ц. обвинявала съпруга си и до момента, което безвъзвратно влошило отношенията между тях. Наложило се ищецът да работи на две места, за да осигури средства за закупуване на кислород за апарата, с който дишал А..

Според свидетеля А. П., син на ищците, до този момент семейството им било сплотено, нямало конфликти между родителите му или между тях и децата им. След като започнало да се влошава състоянието на А. те не спирали в усилията си да се опитват да помогнат по всякакъв начин, било то с кислорода, който не се заплаща от здравната каса. Заплатата на баща му стигала само за кислорода, който брат му използвал за месец. Всички усилия по време на чакането Министерството на здравеопазването да осигури лечение на брат му накрая се оказали напразни. Родителите били „сринати” и в тях останало само чувството на безсилие, което прераснало в чувство на гняв между тях двамата. Най-зле психически им се отразило чувството на безпомощност. От този момент нататък те вече не били същите хора като отношенията им и до момента не били възстановени такива, каквито били преди това. Майка му започнала да получава паник атаки след като брат му починал в ръцете й. След паник атаките отключила рак на млечната жлеза, с който се преборила. Преди няколко месеца се разбрало, че има и рак на ендометриума, който трябвало оперативно да се премахне и психически до

момента останала само болката и чувството на безсилие. След като брат му починал вече никой от тях не бил същият човек. Родителите му започнали да обвиняват сами себе си и един друг, че не са направили всичко възможно, за да спасят брат му. Освен създаването на адресна регистрация във В. и заплащането на здравни осигуровки към австрийската здравноосигурителна система, организирали кампания за набиране на средства, тъй като тези, с които разполагали не стигали по никакъв начин. Кампанията била организирана от цялото семейство и от приятели на брат му. Родителите му били ангажирани с това да намерят пари, нямали никакъв социален живот, ежедневието им било свързано с това да осигурят лекарства за брат му, кислород и как да му помогнат да продължи живота си. Преди да се влоши състоянието на брат му не си спомня майка му да е боледувала, да е вземала медикаменти, да е имала психически проблеми.

Същите впечатления споделя и Б. Т., приятелка на семейството. Посочва, че с ищцата са приятелки от 30 години, после се запознала и със съпруга й. И двамата били много спокойни, уравновесени и общителни хора, като двете семейства прекарвали семейно почивките си. Промяната в тях настъпила, когато се влошило състоянието на големия им син. Започнали да не достигат парите, а трябвало да се извърши трансплантация. Трябвало да се закупуват лекарства, които не били заплащани от здравната каса. Наложило се ищецът да замине да работи в чужбина. Ищците започнали да търсят най-различни варианти, обърнали се към Министерство на здравеопазването, но разбрали, че ще бъде трудно, почти невъзможно. Разбрали, че има вариант да направят трансплантация във В. и Ю. веднага започнал да търси варианти да се преместят да живеят там, да се регистрират като живущи, за да вземат гражданство и да могат да ползват услугите на австрийската здравна система и трансплантацията да бъде направена там. Мобилизирали целия град, за да се съберат необходимите средства за трансплантацията. Възпряло ги едно обаждане от Министерство на здравеопазването, откъдето получили уверение, че ще има вариант до около 2 месеца синът им да бъде трансплантиран. Тогава те взели решение да останат. Забавянето в действията във всяко едно отношение се отразило много зле на А. и Ю., защото след като разбрали, че няма да има полза от решението им да се откажат от това да заминат за чужбина, те започнали да се обвиняват, че не са взели правилното решение и че са се предоверили на Министерство на здравеопазването. Според свидетелката отношенията им са необратимо променени. А. се разболяла, много отслабнала, започнала да получава паник атаки, не искала да контактува. През цялото време се налагало единият от двамата да стои при А., а другият да е на работа. Натрупало се много напрежение, отразило се на емоционалното и здравословното състояние. Моментът, в който „рухнали” определя като момента, в който държавата ги излъгала за това, че ще бъде направена трансплантация на А. и те се отказали да търсят възможност за това във В.. Промяната в тях започнала в момента, в който изминало обещаното от министерството време и нищо не се случило. Почувствали се измамени и излъгани.

От показанията на свидетеля С. В. се установи, че познава ищците от периода, когато се влошило състоянието на сина им А., когото познава от

преди няколко години като лъчезарен, усмихнат млад мъж. А. работел в заведение в [населено място], което свидетелят често посещавал и така се запознал с него. С течение на времето установили приятелски отношения и когато здравословното състояние на А. се влошило контактувал с него, но и с родителите му. Към този момент свидетелят бил народен представител и родителите на А. се обърнали към него с молба за помощ – да им съдейства ако може за извършване на трансплантацията на А.. За съжаление обаче, тъй като процедурата е много тромава, времето не стигнало. Родителите били отчаяни, че всички положени усилия не са дали резултат. Знае, че след това А. се е разболяла.

Относно здравословното състояние на ищцата по делото са приети като доказателства извлечение от електронното здравно досие, амбулаторни листове и епикризи. От тях безпротиворечиво се установява, че след смъртта на сина й А. Ц. изпитва постоянен страх и тревожност, страда от безсъние, във връзка с което са й предписани лекарства. През м.септември 2020г. ищцата е хоспитализирана за втори път за хирургическа интервенция по повод на доказан хистологично карцином на лява млечна гърда. През м.ноември и м.декември 2020г. е проведен курс лъчетерапия. В началото на 2024г. е претърпяла друга хирургическа интервенция.

Всичко това дава основание на съда да приеме, че е налице вторият елемент от фактическия състав на отговорността по чл.1, ал.1 ЗОДОВ, а именно причинени неимуществени вреди. Нормално е децата да преживяват родителите, а не обратното. Макар и да са знаели, че синът им страда от рядко заболяване, то същото е било медикаментозно овладяно и до рязкото влошаване на състоянието на А. в края на 2017г. липсват доказателства това да се е отразявало на личните им отношения и на взаимоотношенията им в социален аспект повече от 20 години. От подаването на заявлението за финансово подпомагане на лечение в чужбина на 20.03.2018г., както А., така и неговите родители са били в очакване да получат одобрение и синът им да бъде своевременно лекуван в чужбина. С всеки изминал след тази дата ден надеждата им е намалявала, тъй като произнасяне по заявлението с окончателен положителен резултат не е имало, а състоянието на А. се е влошавало прогресивно. Ежедневно родителите са били свидетели на страданията на детето си, което без съмнение е причинило емоционални травми, породени от невъзможността да му помогнат, да облекчат състоянието му, да му дадат надежда и да му вдъхнат кураж, от безизходицата от ситуацията, в която се намират – от една страна нямат средства за лечение в чужбина, а от друга страна държавата в лицето на компетентните органи дава „принципно положително становище”, но не предприема никакви действия по изпълнение на законово вменените задължения. Поради това съдът приема, че е налице и третият елемент от фактическия състав на отговорността по чл.1, ал.1 ЗОДОВ, а именно пряка причинно-следствена връзка между противоправното поведение на ответниците и причинените на ищците вреди. Вярно е, че те не са адресати на решението на КЗД, установяващо незаконосъобразното бездействие, изразяващо се в неосигуряване на механизъм, по който нуждаещи от трансплантация на бял дроб български граждани да могат да получат нужното

им лечение в съответствие с нормативно разписаните задължения както за министъра на здравеопазването, така и за Изпълнителна агенция „Медицински надзор”. Но ищците не твърдят, че е извършена дискриминация спрямо тях, а че отношението на институциите към сина им е породило у тях чувство на гняв, безизходица, угнетение, мъка и отчаяние. Вредите се намират в непосредствена причинна връзка – повлияли са емоционалната сфера на ищците. Непосредствени са вредите, които по време и място следват противоправния резултат, а е безспорно, че в исковия период ищците са търпели доказано негативни емоции от безизходицата, в която ги е поставила държавата. Бездействието, признато като дискриминационно поведение на държавен орган се отразява пряко върху емоционалната им сфера – съпричастност със страданията на детето им, незачитане на правото му на живот.

При така установеното, а именно противоправно бездействие, настъпили вреди и причинна връзка между тях, исковете следват да бъдат уважени, но не до пълния предявен размер. Ищците претендират присъждане на обезщетение в общ размер на 300 000 лева или по 150 000 лева за всеки от тях, който размер съдът намира за прекомерен. Вярно е, че няма обективен материален критерий, който да отчете болките и страданията на всеки отделен индивид. За това правната доктрина приема, че следва да бъдат съобразени конкретни фактори – продължителността и интензивността на негативните емоции. При отчитане на обстоятелството, че загубата на дете е непреодолима и че не може да бъде компенсирана по никакъв начин, съдът съобразява заявеното фактическо основание на исковата претенция и заявения период на претенцията, а именно от 20.03.2018г. до 12.10.2022г., както и продължителността на периода, когато ищците най-интензивно са търпели вредите – 20.03.2018г. – 13.10.2018г. и по време на който ищците са съпреживявали страданията на детето си и на собствено основание са търпели вредите. Отчита се и обстоятелството, че липсва научно доказателство за пряка причинно-следствена връзка между преживения от един индивид стрес /емоционален и психически натиск/ и отключването на онкологично заболяване като той безспорно е един от факторите, които влияят негативно върху здравословното състояние на човека. Предвид това съдът приема, че обезщетение в размер на 50 000 лева за всеки от ищците отговаря на критерия за справедливост по чл.52 ЗЗД.

При установена основателност на исковите претенции основателно се явява и искането за присъждане на лихва, но от датата на завеждане на исковата молба – 12.10.2022г. За предходен период – от датата на нарушението, без да е установен като основание за възникване на задължение за плащане на лихва, искът следва да бъде отхвърлен.

С оглед изхода на делото на ищците се следват разноски. Такива са доказани в размер на 2020 лева, от които 2000 лева за заплатено адвокатско възнаграждение и 20 лева за заплатена държавна такса. Съобразно правилото по чл.10, ал.3 ЗОДОВ ответниците следва да бъдат осъдени да заплатят на ищците разноски в общ размер на 690 лева.

На основание чл.10, ал.4 ЗОДОВ разноски се следват и на ответниците. Следва ищците да бъдат осъдени да заплатят на Министерство на

здравеопазването разноски за юрисконсултско възнаграждение в размер на 70 лева, съразмерно на отхвърлената част от исковете. Възражението за прекомерност на ищците по отношение на заплатеното от ответника Изпълнителна агенция „Медицински надзор” адвокатско възнаграждение съдът намира за основателно с оглед обема на осъществената дейност и обстоятелството, че минималният размер по Наредба № 1/09.07.2004г. е 16 650 лева, при което размер от 28 800 лева се явява силно завишен. Ще следва ищците да бъдат осъдени да заплатят на този ответник сумата в размер на 11 100 лева, представляваща адвокатско възнаграждение в минималния предвиден по наредбата размер, съразмерно на отхвърлената част от исковете.
Водим от горното и на основание чл.172, ал.2 АПК, Административен съд София-град, Второ отделение, 40-ти състав

РЕШИ:

ОСЪЖДА Министерството на здравеопазването и Изпълнителната агенция „Медицински надзор” да заплатят на А. Н. Ц. и Ю. П. Ц. сумата в размер на 100 000 лева, представляваща обезщетение за неимуществените вреди, причинени им от незаконосъобразното бездействие на длъжностни лица на двамата ответници, установено с Решение № 474/29.09.2022г. на Комисията за защита от дискриминация, заедно със законната лихва върху сумата, считано от датата на подаване на исковата молба /12.10.2022г./ до окончателното й изплащане.
ОТХВЪРЛЯ предявените от А. Н. Ц. и Ю. П. Ц. срещу Министерството на здравеопазването и Изпълнителната агенция „Медицински надзор” искове за сумата над 100 000 лева до пълния предявен размер от 300 000 лева.
ОСЪЖДА Министерството на здравеопазването и Изпълнителната агенция „Медицински надзор” да заплатят на А. Н. Ц. и Ю. П. Ц. сумата в размер на 690 лева, представляваща разноски по производството.
ОСЪЖДА А. Н. Ц. и Ю. П. Ц. да заплатят на Министерството на здравеопазването сумата в размер на 70 лева, представляваща разноски по производството.
ОСЪЖДА А. Н. Ц. и Ю. П. Ц. да заплатят на Изпълнителната агенция „Медицински надзор” сумата в размер на 11 100 лева, представляваща разноски по производството.

Решението може да бъде обжалвано с касационна жалба в 14-дневен срок от съобщаването му чрез Административен съд София-град пред Върховния административен съд.
Решението да се съобщи на страните чрез изпращане на препис от него по реда на чл.137 АПК.

Съдия: